

KONSTNÄRSLIV I MAGLEHEM - FRÅN 40- TAL TILL 90- TAL

av Ulrika Lindhagen

Konstnären Gerhard Nordström skrev:

"Sommaren 1970 tillbringade jag i Maglehem i östra Skåne. Det var min och familjens första sommar på landet på många år. Där upplevde vi den svenska sommaren. De sköna hagarna, solen i det rika lövverket, fågelsången, den ljumma sommarvinden, det daggvåta gräset och allt det som är så härligt några korta månader".

Maria Hillfon: Från Maglehems-trädgårdar. (Foto: GHH)

Vad är det för märkvärdigt med Maglehem? Är det vackrare än andra platser? Svävande svar får man på den frågan: byns läge ganska högt över den emalj blå Hanöbukten, ögats fria syn mot Stenshuvud, de blå skogarnas kulisser i söder, de guldrosa solnedgångarna över skogskanten i väster, de täta trädgångarna som öar i åkrarna, den svarta jorden, nyplöjd, om våren. Det är som ett skimmer över landskapet. Men också friden i den lilla byn kan verka tilldragande och stimulerande för konstnärer som söker arbetslugn och inspiration.

Ett faktum är att under årens lopp har många konstnärer sökt sig till den stillsamma byn vid havet. Det här nedtecknade vill vara en påminnelse för äldre och upplysning för yngre invånare i Maglehem, de äldre har kanske glömt vilka som vandrade runt i vårt landskap med målarskrin och staffli på 40- och 50-talen, har glömt att man plötsligt kunde stöta på en konstnär som på läsidan även kulle flitigt och inspirerat fäste sina synintryck på duk.

Yngre generationer och nyinflyttade har oftast ingen aning om det här konstnärslivet som kanske tidvis var lika livligt som i Skagen på sin tid. Det var en sorts "storhetstid" - inte bara målade konstnärer sökte sig hit. På 40- och 50-talen - på den tid vi hade järnvägsstation och post som viktig mötesplats - kunde man stå i kö vid postluckan med poeten Harry Martinsson, författaren Erik Blomberg, grafologen Gustaf Lundgren, som cyklat upp från sitt viste vid havet. Stig Dagerman och Anita Björk kom fräsande i öppen bil, Ingrid och Karl-Axel Arvidsson plus pojkar

Ulrika Lindhagen, f. 1913, journalist, med speciell inriktning på kryddväxter, trädgårdsodling och mat. Adress: Dragaregatan 2, 29600 Åhus/Fästevägen 103, Maglehem, 29700 Degeberga.

kunde man träffa på midsommarafton vid Blåherremöllas dansbana. Ännu tidigare lär Anders Österling med fru och döttrar ha vandrat mellan Knäbäck och Haväng, Evert Taube och Lillebror Söderlund lär ha sjungit ihop vid havet. Senare har Olle Adolfsson funnit en fristad bortom kullarna och Oran, besjungit trakten och målat akvarell. Filmare och textilare, keramiker, poeter och författare har tillbringat somrar och ibland tuffa vintrar i vår by.

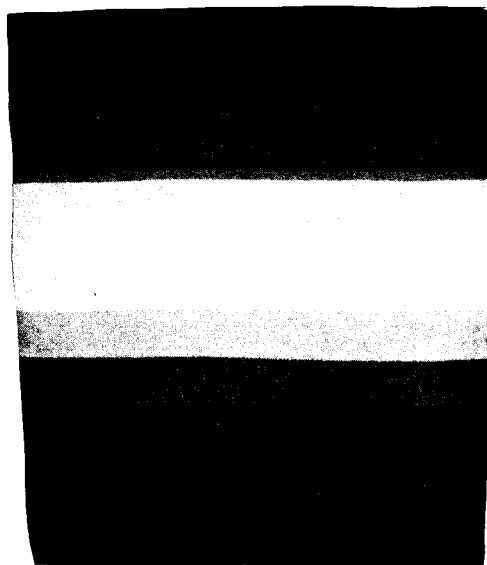
Den första entusiasten var en ungersk målare Endre Fenyö, som lockade ner en ung Allan Dollmen till Knäbäck och sedan till Magiehem, i nästa vända kom Signe och Harry Johnsson, som fortfarande är byn trogna. Och för att nämna namn: Gunnar Ruda, Axel Nilsson, Björn Hallström, Ivar Ekelund, Per Skovdal, Einar Kihlman, Simone Dardel, William Fleetwood och Görel Fleetwood som var poet och dessutom samlade vackra torra buketter i markerna kring vår by. Nils-Göran Brunner, Staffan Nihlen, uppvuxen i Drakamöllan, Lisa och Gunnar Larsson på Palmagården, Gösta Lindqvist, Nils Larsson bortom kullarna med målade hustru Gunnel Nääs-Larsson och målade söner Thomas och Torbjörn. Bertil Anzen är det kanske flera som minns: han byggde upp en fallfärdig skånelänga vid Knäbäcksån med ett underbart läge nära havet i en dal med vajande popplar - det huset och den dalen försvann när militären tog Knäbäck och heden. Som han släpade med sitt byggmaterial från Maglehem per rullebör ner till ån, slet och byggde, så var allt dömt att exproprieras och försvinna, ett hårt öde. Einar Forseth kom till Maglehem var sommar (han med guldmosaikerna i Stockholms stadshus), Helge Notini flyttade från storstaden och målade här / några korta år, Gyda Brunner som från början broderade på danskt sätt' och sedan övergick till akvarellmålning har bott länge i landskapet. Majken Eriksson är både fruktodlare och målare, bor året om, älskar vinter-

Harry Johnsson: Maglegården, Maglehem. (Foto: GHH)

Stina Forssell: Målarinna i Maglehem. (Foto: GHH)

Maria Hillfon: Vävnad om våren. (Foto: GHH)

landskapet mera än det gröna. Gösta Dagermark har byggt sig ett hus med vidunderlig utsikt över Stenshuvud och bukten. Traktens grand old man Erik Ohlsson började måla på allvar vid 90 års ålder och har många minnesbilder från sina år i Maglehem. Några Malmö- och Lundakonstnärer irrade sig hit bort ett par somrar och målade grönska, hav och strand, till exempel Gerhard Nordström och Jörgen Fogelquist.

Trogna målade kvinnor från storstaden finns på konstnärslistan. Vem minns inte Stina Forssell som bodde mer än halva året i sin lilla lilla stuga på Vången och tecknade och målade. Vi är, sen 25 år eller mera, vana att se ett litet gäng glada målarinnor från Stockholm: Kerstin Blomberg, Ulla Tanderfelt, Rut Bois, Dagmar Rickman ... På sent 40tal bodde Isabella Wrangel i Ola Jöns hus i Tegelhusen på väg ner till Knäbäck (månadshyran för ett stort rum var efter många duster med Ola Jöns 10:-, då ingick också sockerdricka från bryggeriet och nyfiskad torsk i priset). Maria Hillfon, som både väver, målar olja, gör litografier, kom hit när hon var 16-17 år, nu bor hon i Lövestad.

Några konstnärer som blivit "världsberömda" har också anknytning till Maglehem, t ex Gunnar Norrman, som tecknar så delikata träd, gräs, blommor, med utställningar i Japan och USA, bodde hos August Persson på Solgården. Ingegerd Råman ställer ut keramik och glas på Victoria & Albertmuseum i London, Lisa Larsson har sina berömda djurfigurer som går ut över världen. Curt Hillfon fångar in halsbrytande utsikter

över hav och hed från sitt elffenbenstorn i bränneriet i Maglehem. Kanske det finns flera ändå som vi från vår utkik av världen inte vet om.

En som betytt oerhört mycket för det livliga konstnärslivet här var Allan Dollmen. Från sin målarskola i Stockholm och Gerlesborgsskolan i Bohuslän samlade han unga blivande konstnärer kring sig. Undervisade, inspirerade, uppmuntrade och hjälpte många villrådiga. August Perssons och senare Asta Kauhausens Solgården blev ett sorts centrum, där fick man logi och lekamlig spis, för att sedan vandra runt i landskapet och försöka måla skimret över bygden. Om kvällarna lärde Allan dem grunderna i måleriets svåra konst. Många av hans elever har gått vidare, blivit namn att räkna med, här några namn: Bertil Pettersson, Pontus Tunander, Gerd Melen, Stina Ewers, Jon Forssman, Anders Kappel, Christian Olsson - bland många andra.

Ja, varför har så många sökt sig till denna stillsamma plats? Kanske som en motvikt till storstadens liv. Ingemar Bergman skriver om sitt landskap på Fårö och lite kan det passa in hos oss: "Det motsvarar ens innersta föreställningar om former, färger, proportioner, horisonter, ljud, tystnader, ljus, reflexer - man söker förenkling, proportion, anspänning, avspänning, andning". En andningspaus alltså i det stressande livet, någon sorts ro genom landskapets stora lugna linjer.

PS. Många fler borde varit nämnda - nya namn dyker hela tiden upp i den ström av konstnärer som verkligen varit i vår by.

- 38

Artikeln är hämtad ur Gärds Härad Hembygdsförenings årsbok från år 1990 sidorna 32 – 38 och presenteras med deras tillåtelse.

Några av bilderna och bildtext till några bilder har dock fallit bort vid inscanningen av texten, vilket vi beklagar.